

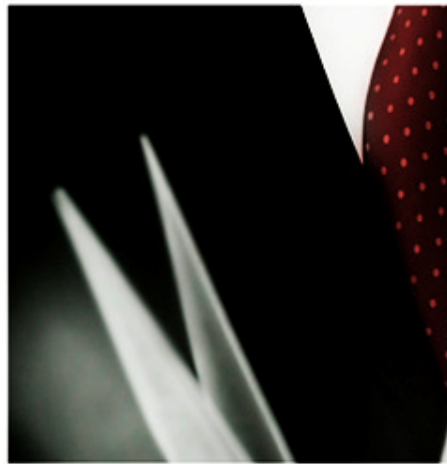
Podstawy ekonomii

Gabriela Przesławska

Uniwersytet Wrocławski

Instytut Nauk Ekonomicznych

Zakład Polityki Gospodarczej

Geneza teorii ekonomii 1/1

-
- Adam Smith - szkocki myśliciel i filozof, „ojciec” ekonomii i liberalizmu ekonomicznego- autor fundamentalnego dzieła ekonomii:

„Badania nad naturą i przyczynami bogactwa narodów” - 1776 r.

- Wyodrębnienie ekonomii jako samodzielnej dziedziny nauki trwało ok. dwóch tysięcy lat

Geneza teorii ekonomii 1/2

- Pojęciem „ekonomia” posługiwano się już w starożytnej Grecji, np. u Homera w Iliadzie oraz kilka wieków później u Arystotelesa (384- 322 p.n.e)
- Termin ten ma bowiem grecką genezę, gdyż oikos znaczy dom, nomos- prawo. Czyli ekonomia oznaczała wówczas naukę o prawach gospodarstwa domowego

Geneza teorii ekonomii 1/3

- **Dlaczego dopiero dzieło Adama Smitha uważa się za genezę nauki ekonomii, choć gospodarowanie jako racjonalna działalność człowieka istnieje „od zawsze”**
- **Wcześniej powstawały różnorakie prace na tematy ekonomiczne, ale nie spełniały one kryteriów systematycznego dzieła naukowego (w tym przypadku, w całości dotyczącego gospodarowania)**
- **chodzi np. o moralne eseje o cenie sprawiedliwej i lichwie Tomasza z Akwinu z okresu średniowiecza, czy też prace Mikołaja Kopernika o pieniądzu z okresu odrodzenia (prawo Kopernika – Greshama „pieniądz gorszy wypiera pieniądz lepszy”)**

Kryteria dzieła naukowego w Bogactwie narodów A. Smitha

- **Dzieło naukowe musi spełniać 5 kryteriów|:**

1.Odrębności wykładu, tj wyraźnego oddzielenia jego tez od tez innego przedmiotu

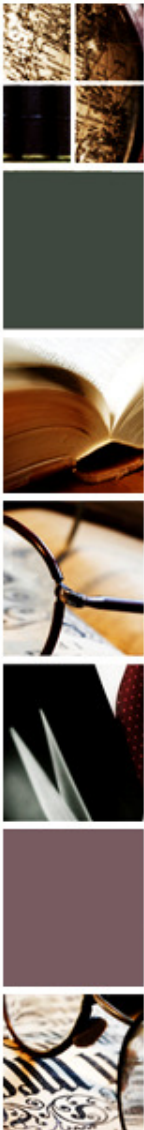
2.Systematyczności układu- zespół tez musi być uporządkowany wg jakiejś myśli przewodniej

3.Uniwersalności systemu – system musi być kompletny, tzn. obejmować całość badanego zagadnienia

4.Nomotetyczności- system musi formułować ogólne prawidłowości, tj. nie zawierać wyłącznie opisu

5. Pozytywności – system naukowy powinien składać się z tez pozytywnych stwierdzających „jak jest”, a nie „jak być powinno”

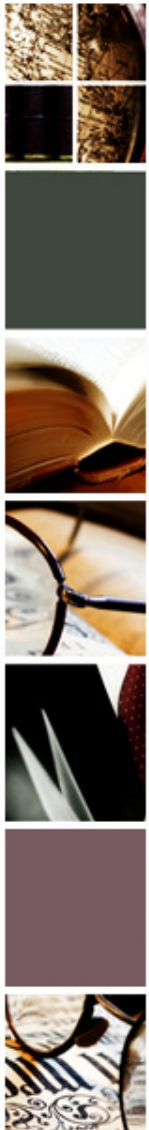
- **Dzieło A. Smitha spełniało w/ w warunki systemu naukowego**

Wydarzenia historyczne sprzyjające aktualności i popularności dzieła Adama Smitha

- Zakończenie wojny o niepodległość Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej (1783)
- Zawarcie traktatu o liberalizacji handlu między Anglią i Francją (1776)
- Wybuch wielkiej Rewolucji Francuskiej (1789)

- Podstawowy **problem ekonomiczny** stanowi rzadkość zasobów, tj. czynników wykorzystywanych do produkcji dóbr i usług.
- Są nimi: ziemia, praca, kapitał oraz technologia, talent przedsiębiorczy

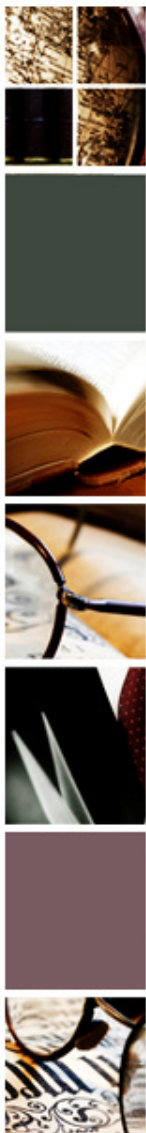
Gospodarowanie

- Z drugiej strony, ludzkie chęci są nieograniczone.
- Stąd wynika konieczność dokonywania wyborów ekonomicznych:
co produkować, w jaki sposób, kto otrzyma dobra i usługi (czyli problemy wymiany i podziału)
Problem decyzyjny w zakresie dokonywania wyborów, to gospodarowanie

Przedmiot ekonomii

- Ekonomia jest nauką badającą problem alokowania ograniczonych zasobów pomiędzy konkurującą ze sobą cele;
- Wyjaśnia jak ludzie radzą sobie z rzadkością, czyli brakiem nieograniczonej dostępności dóbr

Krzywa możliwości produkcyjnych

- Narzędziem analizy ekonomicznej wyjaśniającym problem rzadkości i problem wyborów ekonomicznych jest krzywa możliwości produkcyjnych
- Krzywa ilustruje problem substytucyjności (trade off), czyli wybór „coś za coś”
- (więcej jednego dobra, ale za cenę zmniejszenia ilości dobra drugiego)

Metoda ekonomii

-
- **W jaki sposób ekonomia odkrywa prawidłowości rządzące gospodarką i tworzy teorię?**
 - **Model czyli teoria ekonomiczna, to uproszczony obraz rzeczywistości. Koncentruje się jedynie na najistotniejszych dla danego zagadnienia elementach, wykorzystując prawo wielkich liczb.**
 - **Budowa teorii przebiega w trzech etapach:**
 - **obserwacja danego zjawiska i formułowanie hipotezy**
 - **konstruowanie modelu**
 - **weryfikacja wniosków z teorii dokonywana na podstawie danych ekonomicznych.**
 - **Wykorzystuje się przy tym najpierw wnioskowanie indukcyjne, a następnie, w celu weryfikacji hipotezy dedukcyjne.**

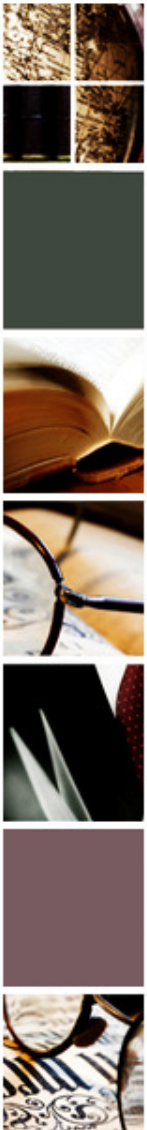
Wnioskowanie indukcyjno- dedukcyjne jako metoda abstrakcji naukowej w tworzeniu teorii ekonomii

- Indukcja, to wnioskowanie ogólne z przesłanek będących poszczególnymi przypadkami („od szczegółu do ogółu”). Dedukcja – wyprowadzanie sądów szczegółowych z sądów ogólnych („od ogółu do szczegółu”)

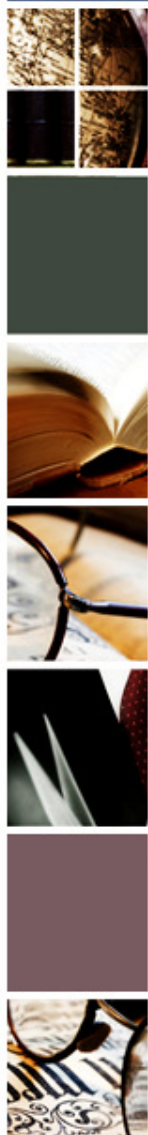

Ekonomia pozytywna a ekonomia normatywna

- Ekonomia pozytywna- zespół tez obiektywnych dotyczących przebiegu zjawisk ekonomicznych (mówi: „jak jest”)
- Ekonomia normatywna uwzględnia sądy subiektywne w rodzaju: „jak być powinno”)

Mikroekonomia

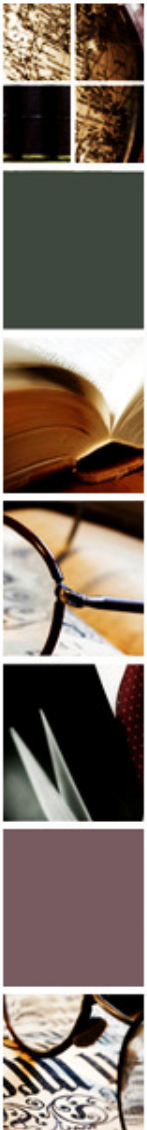
- Mikroekonomia bada pojedyncze rynki funkcjonujące w ramach gospodarki narodowej (tj. rynek towarów i usług, rynek pracy, rynek kapitałowy)
- Bada następujące kwestie:
 - co określa cenę dóbr i usług
 - co określa wielkość produkcji firmy
 - co określa wysokość płac, czy stopy procentowej

Makroekonomia

- Makroekonomia dotyczy funkcjonowania gospodarki jako całości.
- Bada funkcjonowanie takich zagadnień makroekonomicznych jak: produkt narodowy, cykl koniunkturalny, budżet państwa, bank centralny, inflacja, bezrobocie, handel zagraniczny

Pierwsze i aktualne Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii

- Laureatami pierwszej Nagrody Nobla w dziedzinie ekonomii w 1969 r. byli ekonometrycy – Jan Tinbergen – Holender oraz Ragnar Frish - Norweg
 - W 1970 r Nagrodę Nobla otrzymał Amerykanin Paul Samuelson „ za prace naukowe, na podstawie których rozwinął statyczną i dynamiczną teorię ekonomii i przyczynił się aktywnie do poprawy analizy w naukach ekonomicznych’.
- W 2018 r. Nagrodę Nobla w dziedzinie ekonomii otrzymali dwaj Amerykanie za uwzględnienie w analizie makroekonomicznej: zmian klimatu (William Nordhaus) oraz wpływu innowacji (Paul Romer).

Podsumowanie:

- Celem nauczania ekonomii jest poznanie podstawowego problemu ekonomicznego, t.j. rzadkości i konieczności gospodarowania w warunkach ograniczonych zasobów oraz nieograniczoności ludzkich potrzeb
- Wiedza z zakresu ekonomii pozwoli:
 - ekonomizować własne działania (czyli -porównywać koszty i korzyści wyborów)
 - podejmować bardziej racjonalne decyzje
 - analizować politykę gospodarczą rządów z punktu widzenia określonych ujęć teorii ekonomii

—

Źródła:

- **W.Samecki, Wprowadzenie do ekonomiki, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2005**
- **Elementarne zagadnienia ekonomii, (red. nauk. R.Milewski), PWN 2008**
- **P. Samuelson, W. Nordhaus, Ekonomia t.1. t.2. PWN Warszawa**
- **W.Kwaśnicki, Zasady ekonomii rynkowej, Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 2001**

